

GÜLÜMSE TEN
TARİH

Gülümseten Tarih

Bülent Durmuş

Genel Yayın Yönetmeni: Hayati Bayrak

Yayın Koordinatörü: Erol Şahnacı

Editör: Süleyman Karakulluk

Sayfa Tasarımı: Burhan Maden

Kapak Tasarımı: Yunus Karaaslan

Hayat Yayınları: 823

Tarih: 26

1. Baskı: İstanbul / Ocak 2026

ISBN: 978-605-151-612-7

© 2025 Hayat Yayıncılık, İletişim, Yapım, Eğitim Hizm. ve Tic. A.Ş.

Tüm yayın hakları anlaşmalı olarak Hayat Yayınları'na aittir.

Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir; izinsiz çoğaltılamaz, basılamaz.

Yayıncı Sertifika No: 75092

Baskı: Alioğlu Matbaacılık

Sertifika No: 45121

Molla Gürani Mahallesi Oğuzhan Caddesi No: 15 Kat: 3 Daire: 5

34093 Fatih / İstanbul Tel: (212) 613 11 00 | Gsm: (530) 259 80 96

www.hayatyayinlari.com | e-posta: hayat@hayatyayinlari.com

B Ü L E N T D U R M U Ş

GÜLÜMSEYEN
TARİH

Hayat

BÜLENT DURMUŞ

1973'te Gaziantep'te doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini Gaziantep'te tamamladı. 1994 yılında Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Tarih bölümünden mezun oldu. Hatay, Kahramanmaraş ve Mardin illerinde öğretmenlik yaptı. Çeşitli dersane ve özel okullarda idarecilik görevlerinde de buldu.

Hâlen Gaziantep'te bir ortaöğretim kurumunda tarih öğretmenliği görevini sürdürmektedir.

Evli ve dört çocuk babasıdır.

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	7
Peygamberimizin (sav) Gülümseten Diyalogları.....	11
Doktor-Hasta-Hastalık.....	14
Ölüm.....	22
Cennet-Cehennem.....	29
Gençlik-İhtiyarlık ve Yaş Meseleleri.....	38
Sakal-Bıyık ve Kılık Kıyafetler.....	41
Resim-Müzik Sanat ve Sanatçılar.....	46
Tiyatro.....	53
Bilmek-Bilmemek/Anlamak-Anlamamak.....	61
Cehalet.....	64
Akıl ve Ahmaklık.....	67
Dalgınlar ve Unutkanlar.....	72
Delilik.....	75
Şair ve Şiirler.....	83
Şairler, Yazarlar Çekişmesi.....	90
Yabancı Dil.....	99
Eğitim-Okullar/Talebeler-Hocalar.....	105
İmtihan.....	116
Şaka-Şakalaşmak- Şakacı Karakterler.....	121
Gülümseten Sorular ve Cevaplar.....	127
Dâhice Cevaplar.....	132
Susturucu Cevaplar.....	135
Ezan-Cami-Mescid-Namaz.....	141
Ramazan ve Oruç.....	148

Sahte Peygamberler	153
Kilise-Hristiyanlar-Papazlar-Papalar	156
Kadılar, Mahkemeler ve Adalet	160
Rüşvet-Torpil	167
Hayvanlar-Hayvanlıklar	171
Eşek ve Eşeklik	179
Yellenme	183
Uğur-Uğursuzluk	185
Para-Alışveriş	190
Yalan-Hile ve Aldatma	194
Hırsız-Hırsızlık	200
Yemek -Yemek Sohbetleri	204
Ödül	211
Yanlışlar	216
Emevi-Abbasi Halifelerinden Seçmeler	221
Hizmetçi ve Köleler	225
Susmak-Konuşmak	229
Hiçlik-Büyüklenmek Kibir ve Tevazu	231
Sözün Sonuna, İşin Sonucuna Bakalım	234
Bibliyografya	241

ÖNSÖZ

Sâsâni hükümdarı Anuşirvan'a;

“En uzun ömürlü insan kimdir?” diye sormuşlar. Demiş ki:

“Çok şey öğrenen ve onunla kendisinden sonra gelenleri eğiten veya iyi bir şöhrete sahip olup, kendinden sonrakileri onunla şeref-
lendiren kişidir.”¹

Dünya dediğimiz bu fâni âlemde, sınırlı yaşamımızı en güzel şekilde uzatan, bereketlendiren unsurun, Allah rızası için yapılan işler, bırakılan eserler olması nedeniyle giriştiğim bu yolculukta muvaffak olmayı Cenabı Hak'tan niyaz ediyorum.

Bu kitap, öğrendiklerimizin başka insanlara da fayda vermesi, onların ufuklarında yeni çıkırlar açması, “sadaka-i câriye” hükmünde bir eser bırakabilmenin gayreti içerisinde oluştu.

İnsanların bir anda okuma fırsatı bulamayacağı onlarca farklı kaynaktan derlenen, eğlendirirken düşündüren nüktelerden oluşan bu kitaptaki temel amaçlarımdan birisi, insanları gülümsetirken iyiye ve erdemli davranışlara yöneltmekti.

Lâmi'i-zâde Abdullah Çelebi bir beyitinde şöyle der:

Beyt-i men beyt nist iklim-est

Hezl-i men hezlnist talim-est

(Benim beyitim bir beyit değil, ülkedir.

Benim şakalarım şaka değil öğretmendir.)²

1 Mesudi; Murûc Ez Zeheb, S. 239

2 Beyt: İki mısra veya ev anlamındadır.

“Ameller niyetlere göredir” hadis-i şerifi düsturunca, her bir nükte bir faziletli davranışı öğretmek ve özellikle gençlerimizin yabancı kaldığı birçok değerle tanışmasını sağlamak amacıyla seçilmiştir.

Tarih ilmini sevdirmeyi yine bu metotla yani gülümseterek sağlamak ve okuma gibi faziletli bir olguya yönlendirebilmek de diğer amaçlarımdan birini teşkil etmektedir.

Kitabı oluşturan konulardaki bütün nüktelerin, kıssaların, anekdotların gülümseten olaylardan seçilmesinin amacı, yorulan insan zihnini, bedenini ve özellikle de kalbini dinlendirmeye vesile olmasını sağlamaktır. Ali bin Ebi Talib (r.a) şöyle der:

“Kalplerinizi dinlendirin ve onları dinlendirmek için ince ve hoş giden hikmetli sözleri talep edin. Çünkü bedenlerin baktığı gibi kalpler de bıkar.”

Hasan-ı Basrî şöyle diyor: “Kalpleriniz dirilir ve ölür. Dirildiği zaman nafile, öldüğü zaman farzları işleyin.”

Muhammed bin İshâk şöyle diyor: “İbn Abbas (r.a) arkadaşlarıyla oturduğu zaman bir süre konuşur ve ‘Sohbeti değiştirin!’ diyerek, Arapların hikâyelerini anlatırdı. Bunu tekrar tekrar yapardı.”³

Kitabın bir diğer yönü de helâl olan mizahın, yeri geldiğinde uygun bir şekilde kullanıldığının örneklerini sergilemektir. Nitekim kitabın ilk başlığı Peygamber Efendimiz’in (s.a.v.) gülümseten bazı diyaloglarını içermektedir.

Hz. Ali’den rivayet edilmiştir. Buyurdular:

“Eğer bir kişi kendisini ekşi yüzlülük ve kötü huyluluk dairesinden dışarı çıkarmak maksadı ile bir miktar latife ve mizah etse, onun için bunda çekinilecek ve korkulacak bir şey yoktur.”

“Gülmenin, neşeli olmanın dindeki yeri nedir?” diye sorulacak olursa bunun cevabını şöyle veririz:

Bir gün Yahya peygamber yolda giderken İsa peygambere rast geldi. Gördü ki, Hazreti İsa güler yüz, hoş gönül ve büyük bir sevinçle gelmektedir. Meğerki Yahya peygamber hazretleri daima kırgın,

3 İbnü'l Cevzi; Ahmak ve Dalgınlar, S. 22-26

mahzun bir gönül, yaşlı gözlerle korku ve ürperti içinde olurlardı. Yahya peygamber şöyle buyurdu:

“Ey İsa! Sanki yüce Tanrı’nın kahır ve azabından emin olmuş ve hiç korkmuyormuş gibi güler yüzlü ve sevinçli yürüyorsun!”

İsa hazretleri;

“Ey Efendi! Sen de sanki yüce Tanrı’nın lütuf ve rahmetinden ümidini kesmiş, fazlını, ihsan ve yardımını unutmuş gibi gamlı ve korkulu geziyorsun.” der.

Aralarında hangisinin tavrı, daha güzel ve faziletlidir. Cenab-ı Hak tarafından hükmedilip bildirilinceye kadar her ikisi de yerlerinden ayrılmamak ve kalkıp başka bir yere gitmemek üzere anlaşılır. O anda celal ve ikram sahibi Allah’ın habercisi olan Cebrail gelir. Selâm verip aziz ve celil olan Allah’tan haber getirir. Kâinatın Rabbi buyurur:

“Âdemoğlunun yanımda ulu ve yüce olanı, hakkımda zannı iyi olandır. Ben, kulum beni nasıl zannediyorsa öyleyim.”⁴

Hanzala şöyle rivayet ediyor: Peygamber (s.a.v), cennet ve cehennemi anlattı. Sanki oraları gözlerimizle görüyorduk. Bir gün eve geldim ve evdekilerle beraber güldüm. Bir şeyler olduğunu sandım. Ebû Bekir (r.a)’le karşılaştım ve dedim ki: “Ben münafık oldum!” Ebû Bekir (r.a) “Neden?” diye sordu. Dedim ki: “Peygamber (s.a.v) cennet ve cehennemi anlattı. O’nun yanındayken sanki oraları görüyor gibi oluyorduk. Sonra evime gittim ve evdekilerle birlikte güldüm.”

Ebû Bekir (r.a), “Biz de aynısını yapıyoruz.” dedi. Bunun üzerine Peygamber (s.a.v)’in yanına geldim ve olanları anlattım.

Peygamber (s.a.v) de şöyle dedi:

“Ey Hanzala! Ailenizin yanında benim yanımda olduğunuz gibi olsanız, melekler yataklarınızda ve yolda sizinle musafaha ederler. Ey Hanzala! Her saat aynı olmaz.”

Peygamber (s.a.v)’den: “Bir insan, beraberindekileri güldürecek bir söz söylese cennetten yıldızlar kadar uzaklaşır.” buyurduğunu rivayet ediyorsunuz dense, şöyle cevap veririz: Peygamber (s.a.v)’in

4 Lâmi’î-zâde Abdullah Çelebi; Latifeler, Haz: Yaşar Çalışkan, S. 25

bu sözü, yalanla güldürme şeklinde yorumlanır. Zaten hadiste bu yorum yapılmıştır. Peygamber (s.a.v);

“İnsanlarla konuşan ve onları güldürmek için yalan uydurana yazıklar olsun.” buyurmuştur.⁵

Bu nedenle aktardığım bilgilerin yaşanmış olması ve kaynaklarda yer almasına dikkat ettim. İnsanları güldürmek için yalan uydurmaktan Allah’a (c.c) sığınırım.

Cenabı Hakk’ın, istifade edilen bir eser olmasını nasip eylemesi temennisiyle, iyi okumalar diliyorum.

Bülent DURMUŞ

Eylül 2025/ Gaziantep

---

5 İbnü'l Cevzi; Ahmak ve Dalgınlar, S. 22-26

PEYGAMBERİMİZ'İN (SAV) GÜLÜMSETEN DİYALOGLARI

Said bin el-Müseyyeb aktarmıştır:

“Hz. Âişe’ye (r.a.) Rasûlullah’ın(s.a.v.) şaka yapıp yapmadığı sorulduğunda şöyle anlattı:

“Bir gün hanemde yaşlı bir kadınla oturuyorduk. Bir ara Rasûlullah’ın (s.a.v.) içeriye girmesiyle kadın, “Beni cennetlik kılması için Allah’a dua et!” dedi.

Rasûlullah, “İhtiyarlar cennete giremez!” buyurdular.

Hz. Peygamber dışarı çıktıklarında kadın ağlamaya başladı. Onun ağladığını duyan Rasûlullah geriye dönüp nedenini sordular.

“İhtiyarlar cennete giremez, buyurdunuz; bu yüzden ağlıyor.” denilince şöyle buyurdular:

“Allah-ü Teâlâ onları genç ve bâkire olarak cennete alacak.”⁶

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) Hz. Ali ile beraber kahvaltı etmektedir. Hz. Ali farkında olmadan, yediği zeytinlerin çekirdeklerini Hz. Ali’nin önüne yığar. Sonunda Hz. Ali’ye önündeki zeytinleri göstererek:

“Ey Ali, çok acıkmışsın herhalde. Ne kadar da çok zeytin yemişsin.” der. Efendimizin kendisine şaka yaptığını anlayan Hz. Ali, şöyle cevap verir:

“Evet ya Resulallah. Fakat siz daha çok acıkmışsınız herhalde. Önünüzde hiç çekirdek yok. Siz çekirdekleriyle beraber yemişsiniz.”⁷

Kuraşî anlatıyor:

Hz. Peygamber bir keresinde yanına gelen bir kadına, “Senin kocan kim?” diye sordular. Adını öğrenince de:

“Gözünde beyaz olan adam mı?” buyurdular.

Eve dönen kadın kocasına dikkatlice bakmaya başladı. Kocasının niçin öyle baktığını sormasıyla şöyle anlattı:

“Hz. Peygamber’e (s.a.v.) gitmiştim. Bana kocamın kim olduğunu sordular. Senin adını söyleyince de “Gözünde beyaz olan adam mı?” buyurdular. Bunun üzerine kocası:

“Zaten gözümün beyazı siyahından fazla değil midir?” dedi.⁸

Suheyb-i Rûmî (r.a) anlatıyor:

“Hicret yolculuğu sırasında, Allah Rasûlü (s.a.v.) ile Kubâ Köyünde buluştuk. Peygamber (sav) ashâbı ile yemek yiyordu. Sofralarında ekmek ve hurma vardı. Bana: “Buyur sen de ye!” buyurdular. O sırada ben, göz ağrısı çekiyordum. Hemen sofraya oturup yemeye başladım.

Rasûlullah (s.a.v.) bana takıldı ve: “Hem gözün ağrıyor, hem de hurma yiyorsun” deyince ben de:

“Ağrımayan tarafıyla çiğniyorum Yâ Rasûlallah!” dedim.

Bu cevabım üzerine Allah Rasûlü (s.a.v.) azı dişleri görününceye kadar güldü.⁹

7 Yardım, Mehmet Nuri; Tarihimizin Güler yüzü, S. 214

8 İbnü'l Cevzi; Zekiler, S. 123, 124

9 Karaaslan, Eyüp; Peygamber Efendimizin Tebessümleri, S. 23

Enes bin Mâlik anlatıyor:

“Adamın biri binek istemek üzere Hz. Peygamber’e gelmişti. Rasûlullah (s.a.v.):

“Seni deve yavrusuna bindireyim.” dediler. Adam;

“Deve yavrusunu ne yapayım?” deyince de:

“Yavrular büyüdüğünde deve olmaz mı?” (Her deve, bir devenin yavrusu değil midir?) buyurdular.¹⁰

Ebû Zer (r.a.) anlatıyor:

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) buyurdu ki:

“Ben cehennemden en son çıkacak ve cennete en son girecek olan kimseyi yakinen bilirim. Kıyamet gününde, bir adam hesap mahalline getirilip, Allah (c.c) tarafından meleklere:

‘Küçük günahlarını kendisine gösterin, büyük günahlarını ise gizleyin.’ denilir. Bunun üzerine ona küçük günahları gösterilir ve:

‘Sen falan gün şunu şunu, falan gün de şunları yaptın değil mi?’ denilir. Adamcağız da inkâr etmeyerek:

‘Evet.’ der. Ancak bunların ardından büyük günahlarının da gösterilmesinden korkmaya başlar. Tam bu esnada ona:

‘Senin için her kötülüğün yerine bir iyilik vardır.’ denilir. Bunun üzerine adam hiç de beklemediği bir şekilde, ceza yerine mükâfatla karşılaşınca, tamahkârlığı tutarak:

‘Ya Rabbî, benim daha birçok büyük günahlarım vardı; amel defterimde onları göremiyorum.’ der.

Ebû Zer (r.a.) der ki:

“Rasûlallah (sav) bu haberi anlattıktan sonra azı dişleri görününceye kadar güldüler.”¹¹

10 İbnü'l Cevzi; Zekiler, S. 124

11 Karaaslan, Eyüp; Peygamber Efendimizin Tebessümleri, S. 24

DOKTOR-HASTA-HASTALIK

Rahip Galiani, hekimler hakkında demiş ki:

“İnsana hastalık gelince hastayla hastalık arasında bir mücadele başlar. Bu arada hekim elinde bir sopayla çıkagelir. Gözleri bağlı olan doktor sopasını kaldırıp olanca hızıyla rastgele indirir. Sopa hastalığa rastlarsa hasta iyileşir, hastaya rastlarsa tabii ki hasta ölür.”¹²

Doktorların iyileşmede veya ölümdaki etkilerinin sonuçlarını Montaigne şöyle değerlendirmiştir:

“Onlar bahtiyar kimselerdir. Muvaffakiyetleri güneş altında parıldar, hatalarını da toprak örter.”¹³

Bu etkilerinin sorgulanması karşısında doktorlar da altta kalmazlar hani. Hemen cevabı yapıştırırlar, hem de incitmeden.

Büyük Frederik’in:

“Şimdiye kadar kaç kişiyi öbür dünyaya gönderdiniz?” sorusunu bir doktor şöyle cevaplar:

“Majeste, sizin gönderdiklerinizin sayısından çok daha az ve sizin nail olduğunuz şereften çok daha az bir şerefle!”¹⁴

Konu gülümsetmek üzerine olunca işin komik ve trajik komik taraflarını seçtiğimizden haklarını ödemekte yetersiz kalacağımız doktorlarımıza selâm ederek devam ediyorum.

12 Yener, Mümtaz; Meşhurların Fıkraları, S.45

13 A.g.e, S.80

14 Akyol, Vecahet; Batıdan Nükteler, Fıkralar, Meşhur Sözcükler, S. 23